

356. 419

~~337~~

419

356.
.....

Keigeüllema Öppetaja

Kallid õppetused

ristirahwa maiapidamisest.

Matt. 6, 33.

„Mõudke esste Jummal riki ja temma õi-
gust, siis lei peab teile pealegi antama.“

Teist forda trükitud.

Talliõnas,
trükitud Lindworsi kirjadega.

1832.

Der Druck wird gestattet.

Sensor M. von Engelhardt.

Dorpat, den 5. Mai 1882.

(L. S.)

2 Mos. ram. 16 peat. 1/27. salm. sadik.

Jesand Jummal on Omma Israeli rahwa, Omma sullase Mosesse läbbi, wäggewal koms bel, Egiptusse maalt peästnud ja se lange orjusse seest neid wäljawinud, mis neid seäl waes was ja nende päwad neile tüddilisfeks teggi.

Ja tootusse male piddi Moses neid wima, se male, mis Jummal Abraamile ja temma seeme nele olli tootanud; se önnistud Kanaani male. Agga ei woi se kallis Ma ei kellelegi head põlwe sata, kes Jummalat ei tahha tunda, egga Temma teed kâia, muud kui agga kâia omma himmude järrel omma ennese teed. Sepârrast siis olli ka armolise Jummalat tahtminne, se rahwa keigeesmast ennese pole tommata ja mitme sure inmeasja läbbi nisugguseks ennast neile näidata, et julgus ja lotus Temma, se ilma näggemata Jummalat peäle, nende süddamesse piddi ärratud sama. Ja kõrbest piddi Moses neid läbbiwima, sest et Jummal Omma ärra armamata wägge ja armo, innimesese parre minne ei woi näidata, kui agga seäl, kus inimesest keigest nähtawast jahhutamisese warrast ilma näiks ollewad. Kui siis kellelegi meie seast wahhest ehk peaks juhtuma, et ta on ühhegi hädda sees, orsekui kõrbes; se agga uskugo kindlaste; Siin on Jummalat äks nou; siin

Ta tahhab Omnia nimme sureks tõsta ja en-
nast nisugguseks näidata, kes sennagi, kussa
filmaga ei olle nähja leddagit, keik woib sata,
mis agga ial tarwis, ja keikist kül. Nenda kül
olleksid ka Israeli lapsed kõrbes piddanud mõt-
lema, ja paljo enneminne weel nemmad, sest
et nemmad Jummalata immelikkuid abbi tunnis-
tussi jo monda ollid kätte sanud, ja selgi aial
neid jo ärrakatsnud, mil ennestele keik jo otsas
arwasid ollewad. Agga nemmadke teggid neu-
dasammoti kui meiegi päiwil ni mitto ristii-
nimennege wõttab tehha. Ehk nemmad sure Jum-
mala aitawat kät omma hädda sees kül mitto
zuhhat kord on ärrakatssta sanud; siiski on
nemmad kohhe meelt ärraheitmas, kui agga
middagi neile sattub, mis nemmad ei olle mod-
nud, ehk mis nemmad ennestele heaks ei arwa;
ehk kui nemmad ommas häddas kohhe abbi en-
nestele ei nä. Nenda ka Israeli rahwas kõr-
bes. Nende toidusse warra hakkas jo nappiks
sama, ja ep olnud seal kusagilt nähja, kust
jätko leida. Nemmad siis agga piddasid sed-
dasamma arro, mis lihameel tännapääw weel
wõttab piddada. Nemmad modtsid sedda nat-
tokest, mis weel järrel olli, omma filmaga ülle,
ja arwasid ülles, kauaks sest weel ehk piddi ollema.
Ja nähjes, et sest ei woinud kauaks olla, koh-
he waesed pimmedad siis agga jäid se pissut
fögi ja se laia kõrbe peäle mõtlema — agga
Jummalata sure wäe ning Lemma otsato dnnis-
tusse rikkusse peäle; ei modlnud nemmad selle
peäle paigast mitte. Ja kohhe siis sealgi olli nähha,
mis

mis ifka nähtud ja praegogi weel nähha, kui
maiapiddaja Jummalata suurt armo ja Lemma
dnnistamisest nou ommast arropiddamisest mah-
ha wõttab jätta; — nemmad hakkasid nurrise-
ma ja Jummalata peäle kaebama ja ütlema:
„Oh ollekime ärrasurnud Jehowa kae läbbi
Egiptusse male, kui meie lihha pottide kallal
istusime, kui meie leiba soime omma kõhho-
tâis: sest teie ollete meid wäljawinud seia
kõrbe, et teie keik sedda loggodust nalga surre-
tate.“ Nisuggune on parrago Jummal inui-
menne. Ilma Jummalata ellada, ei pea temnia
sest-luggu, kui tal agga leiba ja lihha, et
kõhhul saab, mis on ta Jummal. — Hea mes-
lega ollekid Israeli rahwas Kanaanit mahhajat-
nud, ja ollekid paljo enneminne Egiptusse jäanud,
sure orjusse sisse, kui neil agga leiba ja lihha
olleks olnud. Ja nendasammoti on ka paljo
neid ristirahwast kes surest ei holi taewaliklust
Kanaanist, kui neil agga tarwis ei olle läbbikäia
kõrbest, kussa kartwad kõhhule ehk nappust tullewad.

Ja eks se polle suure jõlledeus mõttelda, na-
go rahhaks Jummal kõrbe lasta ärrasurra neid,
kellele Lemma Omnia armo mōda, ühhe Ma on
tootanud pärrandusseks anda, kus neil keikist
kül peab ollema. Küllab Israeli rahwas olle-
sid pea woinud arro sest sada, kui wägga jō-
ledad nemmad se mõtte polest ollid. Sest hāb-
biks nende uskmata süddame pärrast, ütles Je-
howa nende wasto: „Wata, ma tahhan lasta
leiba saddada taewast, ja rahwas peab wälja-
min-

minnema ja kogguma iggapäise ossa ommal päwal, et ma neid küsan, kas nemmad wõtwad mo kässoppetusses käia ehk mitte." — Sure Jummal tootused on peält kuuldes ilka nisuggused, mis lihha mele ning innimesse moistusega ühte ei tahha sündida; waid nemmad agga pahhandawad ennast neist. Ja nenda ütleb Jummal siinge: „Ma tahhan teile lasta leiba soddada taewast." — Küllab sedda tarwis, wois ehk monni uskmata südda pilkades kül mõttelda; taewast leib kül peab seia kõrbe mahha soddama, ei tulle meile muudo kül mis süa, se sure püsti nälja sees — otsenenda kui se üllempealik prohwetil Elisa wasto ütles: 2 Kun. 7, 1. 2. Wata, kui Jehowa teeks lukisid taewa külge, ja lasseks leiba mahhasoddada." — Agga sedda kaunimaks ilmutab suur Jummal Dima wägge, kui mailma tarwisest ärramoistmata, Temma sanna ommeti tdeks peab jäma. Nenda olli üllema pealikko ja prohwetiga, ja same, kuulda, kuida siingi sündind.

Ei olleks se Jummal kohta suur assi mitte olnud, se rahwale korraga ni pasjo leiba anda, et neil mitmeks aiaks sest olleks sanud, egga polleks Temmal nüüdki suur assi ollewad, meile sest ilmalikkust warrast kätte anda, et ehk mitto aastat sellega läbbi woiktime aiada.

Agga omma targa nou möda ei tahtnud Jummal se rahwale mitte ennam anda, kui agga iggapäisi ossa, Ei piddand nemmad mitte

mitte monneks päwaks kogguma ehk monneks üdd: dalaks; waid iggapäiw piddid nemmad wälja minnema ja iggapäise ossa ommal päwal kogguma.

Agga miispärrast Jummal nenda teinud, sedda selletab Temma isse ärra, üteldes: „et ma neid küsan, kas nemmad wõtwad mo kässoppetusses käia, ehk mitte." — Nende süddame mõlemised piddid sest awwalikkaks sama: sest, kes Jummal peäle lotis, ei woi nud temma murres olla, kust homme sada. Temma agga watis Jummal käe peäle ja mõtles ommas süddames: Kes tänna mulle annab, ilka Temma hommegi ei wõtta mulle keelda. Ja nisuggune teggi ka Isanda käske möda, ja läks wälja ühhest päwast teise, sedda wõtma, mis Jummal temma ossaks olli wäljapanud; ja temmal olli sest se rõõm, mis temmal ühhe surema koggo jures mitte ei olleks woi nud olla: et ta Jummal issalikko hõlekand mist iggapäiw ueste sai ärratunda, ja et temma, oselkui iggapäine wõdras, Jummal sõwa laua jure keelmata sai tulla. Agga need jälle, kes tahtsid targemad olla, need mõtlesid: Parrem et mul on, kui et wast pean sama! sest kes sedda teab, mis luggu wahhest homme; ja unnustusid ärra mõllemid, Jummal kässo ning Temma tootusse sanna, ja piddasid sest kinni, mis silmaga nähha olli, ja katsusid agga kuida pasjo ennastele kogguda. Agga ei olnud se muud kui agga Jummal au teotamine sest

sest et nemmad ei lootnud Jummalala armo peäle, waid toetasid ennast omma tühja tarkusse peäle, ja tahtsid omma waewa läbbi ennesele wälja murretseda, mis laua peäle paine ja misga ennast üllespidada. — Misuggust targaid olli Israeli rahwa seas küllalt, ja ep olle neid ristirahwagi seas, parrago Jummal, seford mitte wähhä. Agga same nüüd weel nähha, kui tühhine on nende tarkus, ja kui ilma nende waew.

Hommiko warra, kui kaste Israeli rahwa leri ümber maad kattis, käskis Moses nenda, kui Jummal olli ütelnud, se rahwa miina, leri ümber sedda leiba kogguma, mis Jummal neile olli annud. Küllab monni ommas usmata meles pead ehl wangutas; agga siiski läks iggamees wälja, ja wata! sedda olli leri ümber kui kastet maas. Ei olnud seddasuggust weel enne nähtud. Oi, mis se kül peaks ollema? nenda kuuldi siit ja seält küssiwad, ja Moses kostis ja ütles nende wasto: „Se on se leib, mis teile Jehowa on annud süa. Tehke nüüd nenda, kui Jehowa on käsknud: Kogguge iggamees ni paljo, kui ta jouab süa, kan iggamehhe peäle, teie waimude arro järrele; iggamees wõtko neile, kes temma telkis on.“

„Ja Israeli lapsed teggid nenda ja koggusid, ja teine sai paljo ja teine sai pissut. Ja nemmad modtsid kannoga, ja kes paljo koggusid

nud ei sanud ülle, ja sellel ei puudnud ärra, kes pissut koggunud; nemmad ollid koggunud iggamees ni paljo kui ta joudis ärrasüa.“

Ja kes nüüd agga olleks tahtnud märklada; küllab se olleks ehl woinud märkust sada, nenda kui meiege maiapiddamisse häid õppetust enestele woime sest wõtta. Sest meiegi sest näme, et surest koggust ei sa. Sest küllab Jummal moistab Omma targa ning sallajat nou mödda tehja, et monni innimenne, ehl temma kül on koggunud ja suurt on kokkopannud, ommeti teise wasto ei sa, kes ep olle pooliki koggund temmast. Ja seeb se on, mispärast armas Isand ütleb: „Hoidke ennast ahnusse eest: sest ükski ei ella omnast warrandussest se läbbi, et temmal wägga paljo on.“ — Olgo siis peäle, et so naabri põld ennam wilja kannab, ja et temma ait ehl täiem — olgo peäle, et temma ammeti tö ennam kasso talle sadab ja et suremat on temma ellomais.“ Mis tarwis siiski kadde olla? Ebeta ennast agga Jummalala peäle, ja te truiste ärra omma tö; küllab Jummal sind siis wõttab õnnistada, ja nähha saad, et omma piiskoga nendasammoti saad läbbi, kui teinege, kel paljo antud. Ja ärra agga paigast püa kogguda et rikkaks tahhad sada, ja seddasamma kätte, mis ehl teisel on. Ikka se on tühhi tö, ja pühha Paulus ütleb: „Kes tahtwad rikkaks sada, need langewad kiufatusse ja kõiie sisse, ja mitme rummala ja kahjotegewa himmo sisse, need wautawad innimesed

sed alla hukkamise ja ärarikmise sise." 1 Tim. 6, 9.

Küllab se rahwas kõrbes olli otsesõõ silmaga näha sanud, et kogguminne tulles peäle waew on, mis Jummal pea tühja's woib tehja. Agga es olle nemmad siiski targaks läinud. Sest, ehk Moses Jesanda nimmet neile kül ütles, et ei ükski homsels sest middagi jälle ei piddand jätma, egga ka ahneste kõrwale pannema, modl des; kui ma tänna ei hoiu, ehk mul siis wah hest homme ei olle, — siiski ollid nende seas palju neid, kes omma mõttet möda targaste tahtsüd tehja ja pannid kokkologgutud päwa os: fast muist agga ärra, ja järsüd sedda homsels; agga „wata, se sui nesa täis ja haiss.“ Oh se waene jölle rahwas! —

Agga tännapäaw on, Jummal parrago, neidsuggusi kül, kes omma ahne maiapidda: wisse pärrast, ei raatsige kät ligutada, kui middagi tulles wäljaanda; ehk andwad waestele, kedda ei sünni koggone ilma jätta, wägga pisut; ja tewad nenda, kartes et nemmad ehk isse wahhast häddasse ei sa. Agga ei tea nem mad ka middagi weel sest digest ussust Jum mala sise. Mammon on nende Jummalaks, ja temmast uemmad agga peawad kinni, mõt teldes: saab warra wahhest wähhämaks, mis minnust siis, muud kui surren agga nalga. Ei mitte, armas, wend; waid kui Jummal käsib, siis agga olle kohhe omma warra kallal, ja wõtta täie peoga. — Tägo ehk tühja as

jade,

jade, toiduse suresse, ihkolatte tühja illo, ja ühhe kõrge surelisse ellamisse polesti, so warra sult kül kullutamata; agga kui waeste wanne: mattele, kellele Jummal palju lapsi on an: nud, head pead teggema; ehk pead haigid jahutama, ehk katma neid, kes allasti; ehk leskedele andma ja waesed lapsed toitma: ärra siis mitte ei mõtle, et hoiad. Siis agga anna täie peoga; ja egga se sulle kahjuks ei tulles. Agga tahhad sa, kui seddasuggust tarwis, wah: hest tulles peäle hoida, wata, siis sadab Jummal ommal aial ühhegi ussi so maiapiddamise ning so warranduse sekka, et so mammon nendasammoti hukka peab minnema, kui se manna hukka läks, mis Israeli lapsed sure Jummalaks kässo wasto, tulles peäle tar: gaste tahtsüd hoida. Ja ep olle se rahwas kõr: bes sedda asja mitte ainapäinis isseenneste pär: rast piddand ärakarsuma; waid Jummal on ka meie pärrast nenda neile teinud, et meie tännapäaw weel peame nendest öppima: mis risti: innimesse kohta maiapiddamise digels tarkus: seks tulles piddada. Nenda olli Jummal neile ka ütelnud, et nemmad kuendamal päwal kah: hewõdra piddid kogguma sest, mis nemmad iggapäaw koggunud, et nemmad seitsemest, se on hingamise päwa, peatoiduse murre pär: rast wahhest ei jättaks pühitsemata. Nenda ütles ka Moses rahwa wasto: „Homme on hingamine, se on dige hingamise päaw Jes: howale; mis teil leiba tehha, siis tehke sedda, ja mis teil on keta, sedda keetke, ja teil mis

ülles

üllejääb, sedda pange ennestele ärra ja hoidke homfeks." Ja ei haifend neil, kes nenda tegid, egga polnud ussa sees.

Ja sest meie õppime, et Issand Jummal pühapäwast suure peab, ja ei tahha mitte et sedda argipäwa tö läbbi peaks raisatama. „Kuus päwa — se on Temma sauna — pead sinna tööd teggema, ja keil omma teggemist ärrateggema. Agga seitsemes pääw on hingamisse pääw Jehowa sinno Jummalale; siis ei pea sinna ühtegi teggemist teggema, ei sinna, ei so poeg egga so tüttar, ei so sullane egga so ümmardaja, ei so lojus egga so wõdras, kes so wärrawis on.“ 2 Mos. 20, 9. 10. — Kui nüüd lihameel ommas tarkuskes hakkab ütlesma: Agga mis tehja? — ei sa ma muido läbbi; — mo maia lähhäb muido raisko; — polle se siis muud kui agga tühhi kõnne, mis so uskmata süddame seest tulleb. Sest lihameel ja uskmuta südda need on ifka teine teise poolt. Ep olle ükski ommas maiapiddamisses weel taggasi sanud, et ta Issanda päwa on piddanud. Ja Jummal teeb meiegi päiwil nendafammoti, kui Ta se rahwale kõrbes wõtnud tehja, et andis neile kahhewõrra kätte, kui ollid koggumas päwal enne hingamisse päwa. Sest Temma annab neile, kes Tedda auustawad, näddasi tööst ni paljo kasso kätte, et nemmad omma tö ning maiapiddamisse polest ilma kahjota, keil omma teggemist, pühapäw sel päwal käl woiwad seisma jätta. — Tulleb ütelda, et näddasi tö peal Jummal ännis:

tas

taminne ükspäinis agga on, ja ilma selleta on keil meie tö ja waew jo ilma. Agga pühapäwise töteggemissele ep olle Jummal ännista minne mitte tootud; ja sepärast ütles ka Moses: kes hingamisse päwal wälja piddi minnema kogguma, et nende tö piddi tühhine ollema; sest et sedda seäl siis ei piddand ollemage. Ja nenda ka olli. Sest nende hulgas ollid siiski monningad nisuggused, kui ristirahwage hulgas praego weel, kes ei holind Jummalale küsust, muud kui toetasid ennast agga, omma ennese tarkust möda, omma ennese tö ning waewa peäle. Nemmad agga läksid wälja kogguma, ja arwasid ennast paljo targeminne teggewad, kui keil teised, kes hingamisse päwal rahhule omma koio jäid. Agga keigetargemad käl pea said wäljapaistma; sest keil, kel jubba hea meel se sakt pärast olli, mis ennast mõtlesid koio towad, need keil said tühja peoga taggasi tullema — ei leidnud nemmad middagi, ja ollid pealegi weel patto teinud, sest et nemmad Jummalale kasko ollid ülleastunud. —

Pea siis meles, armas luggeja: Kuhho Jummal innimesele polle wäljapanud, ei pea innimenne seält ka mitte wõtma. Nenda ep olle Jummal sulle pühapäwa kasso mitte so winud; ja kes ehl arwab kuigi sure kasso ennesel sest tulnud; ep olle temma siiski ial middagi sest kätte sanud. Agga silm ei kätina sedda mitte üllewadata, egga pea meie omma silma järrel sedda arro mitte piddama. Agga kui mele tulletame, kui wägga hästi meie wanne matte

matte wannemad, kes pühhapäwa wägga sure au sees on piddanud, omma maiapiddamisega korda on sanud: kullab siis ehl pea leiame, et keil need kaebamised ühhe sandi ja nappi aia, laisa perre, ehl monne mu nisugguse pärrast, mis Jummal parrago praego, ni saggedaste knulda, sedda suurt tarkust ei tahha paljo kita, et meie tö ahnusse pärrast pühhapäwast ennam ei tah hage surest hoida. Ja meie wannematte maia piddamist meie maiapiddamisese wasto arwates, peame kül töega tuunistama, et nemmad, kol mast käsko piddades, ei ühhestki asjast ilma ei olle jäänd; agga meie jälle, kolmast käsko ülle kää heites, ei olle meie suremat saand, kui et meil pahhad lapsed, pahhad sullased, pahhad tüdrukud, pahhad jummalakartmata teomehhed; ja eks neid keil ei tulle töega maiapiddamisese ühheks usfiks arwata?

Dh et ommeti keil, kes maia piddawad, Salomoni sanna wõttaksid meles piddada, mis 127 saulo 1. messe salmi seest loeme: „Kui Jehowa ei ehita kodda, siis hõnesehhitajad näwad seäl kallal waewa ilmaaego.“ — Dnnis Luterus selletas se salmikesse nenda ärra:

„Kodda ehhitama, ep olle se mitte palka ja kiwwa kolkopannema, et seinad ja kattus ja lambrid ja road sest sawad; waid se on keil mis ühhe maiaesse tarwis, ja mis ühhe san naga, maiapiddamisese kutsume. Innimeese lodud meel ja mailm, mollemad kül arwawad, et maia nenda tulleb piddada, kui nemmad tah-

tahtwad, ja peawad suurt omma mõtete ning omma tö peäle, oisego saaks nende teggemise läbbi keil jo töime minnema. Ja selle polest ütleb nüüd Salomon: Ei mitte; ja juhatab meid Jummal pole, ja õppetab meid diges uskus Jummal käest keil palluma ning loot ma. Uskus peab maia petama; sest, ei tulle se mitte meie teggemisest, waid ainouksst Jum mala dnnistamisest ning Lemma abbist.“

„Agga ei pea meie paigast mitte mõtlema, et ei olle tarwis tödd tehha. Innimenne peab tödd teggenia, seks on temma lodud; agga ei tulle siiski ei peatoidus egga maia täius mit te meie tödst, muud kui agga Jummal armust ning Lemma dnnistawast käest. Sest, arwad sinna sedda ommast teggemisest tullewad; koh he siis on ahnus ja tühi murre lahti ja mõt led sure teggemisega ka suurt ennast kätte sa wad. Ja ommeti on nähha, et monned paljo tödd kül tewad, agga polle neil leiba; ja teine jälle ei te pooliki sedda tödd, ja siiski on tal keikist kül Agga se tulleb sest, et Jummal tahhab sedda au ennesele, kui Se, kes siggidust ainouksst annab. Sest kül sa ehl sadda aastat maad künnaksid ja teeksid keigē se mailma tö ärra, ei woiks sa ommeti ei ühteainust wiljakõrki Wa seest wälja tua; waid Jummal teeb ilma sinno teggemata, ja kui olled magga mas, wilja iwwast, kõrre wälja, ja panneb paljo iwwa fenna peäle, omma head tahtmist mõda.

„Sepärrast te omma tödd nienda, et sa sedda wah-

wahhest ei te ilma. Agga sa teed omma tööd ilma, kui sa surest murretesed ja omma teggemise peale ennast toetad, kui ehk peaks se sind toitma. Tööd teha, se on so kohhus; agga so toitminne ja so maia üllespiddamine, se on sure Jummal murre. Temma andis Adami le kasko, et temma omma palle higgi sees omma leiba piddi söma, ja tahhab et innimenne peab tööd teggema, ja ei tahha innimesele mitte süa anda, kui temma tööd ei te. Agga tö läbbi ei tahha Temma innimesele jälle ledagid anda; waid ainouksi ommast armust ja dunnistamisest, ja ei pea töteggeminne muud kui innimest agga allati saatma omma lihha sundima. Peab innimenne sest Jummalana sanast nääd luggu; siis tahhab Jummal temmale küllalt anda, ning hästi tedda toita. Ja ei toida Jummal innimest mitte teistwisi kui keif teised lomad. Agga teised lomad, ei te nemmad jo tööd omma toidusse pärrast, ehk kül iggauhhel onomma teggemist; ja siiski otswad ja leidwad nemmad omma toidust. Linnokelennab ja laulab, pessetelleg ja audub. Se on temma tö; agga ei toida se tedda mitte. Härg künnab maad; hobbone teeb seddasamma, ja weab loorma, ja kannab innimest ommast seljas; lammas annab willo; lehm, pima ja woid ja juusto; se on nende teggeminne, agga ei toida se neid mitte; waid Ma kannab rohhto ja toidab keif lojufsed sure Jummalana armo läbbi. Matt. 6, 26. Ja nenda on ka innimesele kohhus, et ta peab tööd teggema; agga sellegi ju

res

res peab temma teädma, et teine on, kes tedda toidab, ja ei mitte temma tö. — Jummal isse on temma toitja omma dunnistawa käega, ja ehk kül näiks temma ennese tö tedda toitwad; sest et Jummal ilma temma tö teggemata, temmale ei anna middagi. Ja ehk kül linnokel ei pea külwama egga leikama; siiski temma sureks näga, kui ta ei lennaks toito ennesele otstima. Agga et ta toito ennesele leiab: ep olle se linnokese teggeminne, muud kui agga Jummalana armo tehtud. Sest, kes on temma roga senna wäljapannud, et temma sedda woib leida? Eks se ep olle Jummal? 1 Mos. 1, 29. 30. Ja kui pühha kirri sedda ka jätkaks nimmetamata, onimeti woiks innimenne sedda omma silmaga jo nähha. Sest, kuhho Jummal ei panne; ei leia innimenne seält ledagid, ja ehk kül keif mailm tööd olleks teggemas, et löppeks, ja tommaks peale otstides. Ja sedda kül näme silmaga ja woime kättega sedda katsta; agga siiski meie ei ussu. Ja jälle, kussa Jummal isse ei hoia, ei jä senna middagi jälle, ja panne ehk kül tuhhat lukko ette. Laiale onimeti keif saab, ja laub käest ärra, ja ei tea ükski kuhho sanud.

„Sest üttele wahhest ülles: kes panneb hõbedat ja kulda mäggede sisse, et sedda seält woib leida? kes panneb Ma sisse sedda suurte warra, mis seält wäljakaswab wiljaks, ja puwiljaks, ja keigesugguseks toidusse warraks? nenda et keif lomad sest kül sawad? Kas se on

2

ehk

eht innimese tehtud? Otsides inimene kül leiab, agga Jummal panneb senna, et inimene otsides ning waewa nähjes woib leida. Kes panneb keige lihha sisse, et poegib, ja et keik suggu lojuksed ja kallad ja linnud Ma peä si gnewad, iggawiks omma suggu järrele? Kas se on kül meie tööst eht murrest. Ei paigast mitte, muud kui Jummal kääsi on keigeesmal seäl ja panneb omma õnnetamise warra kallaja senna, ja siis kül saab keik etterullema täieste. Ja nenda siis leiame, et keik meie teggemine ep olle muud kui agga üks Jummal andide üllesleidmine ja kokkopannamine, agga ei woi meie isse ei middagi tehja, egga keige wähhematki üllespidada."

Wata, armas luggeja! siin on sul nüüd ühhed wägga kallid, töössed, ning Jummal eenele antud maiapidamise õppetused. Agga ärgo jägo nemmad sulle mitte agga pabberi peäle kirjutud; waid wälja Jummalat, et Temma neid so süddame sisse wõtaks kirjutada. Ja se saab siis sul ollema, kui so hing sedda diget taewa leiba saab leidnud ja katsnud; sedda mannat, mis paljo kallim on sellest, mis Jummal kõrbes omma rahwale on annud. Ja seistamast ütles Issand Õnneteggia Joan. 6, 32-35. „Töest, töest, Minna ütlen teile; Moses ep olle teile mitte leiba taewast annud, waid minna Josa annab teile sedda töössist leiba taewast. Sest Jummal leib on Se, kes taewast mah-

ha

hatulleb ja armab mailmale ello." Ja küssid sinna wahhest, mis leib se kül peaks ollema; siis kostab sulle Jesus: 35 s. „Minna ollen se ello leib: kes Minno jure tulleb, se ei pea nälga näggema, ja kes Minno sisse ussub, se ei pea ial jannotama." — On sul, armas luggeja, se taewa leib, se ellomanna wahhest alles katsmata; oh minne siis wälja sedda otsima — sest sullegi on Jummal sedda walmistatud, ja sedda sulle lastunud mahhasaddada taewast sellestinnastse ilmalikko ello kõrbesse. Otsi sedda kirrikust, kussa jutlusese, Kristusese sulle rägitakse; — otsi sedda pühha kirja seest, mis Kristusese sulle kolutab ja parundeandeksandmist Temma werre sees; — otsi sedda pühhast altari sakramentist, ja mairse seält omma hallastaja armo, kes isseennast sinno eest on annud ja omma surmaga ello sulle saatnud. Wata, siis so hing saab tundma sedda ello Jummal seest. Allati siis kül wõttad omma silma taewa pole pöörda. Ei sa siis ial meelt ei wõtta ärraheita, ja eht kül läbbikatsmisse päwad sa sulle wahhest tullewad, mil sa sedda abbi ei sa kõrhe leidma, mis so südda sowib. — Neil päwil saad sinna Kristusese siis sedda magusat ärratundma, mis ei sa ükski ärraräkida; Kristusese, kes weel ühtepuhko wõttab hüda: „Tulge Minno jure keik, kes waewatud ja kooratud ollete; Minna tahhan teile hingamist sata." — Ja kes sedda tunneb, se kül teab ärra ja rõmustab seest, et Jummal tedda ellades mahha ei jätta, egga jätta temma eest murret

land-

landmata. Küllab temma pühha Paulusfega
keigest ommast süddamest siis ütleb: „Dns Jum-
mal omma ainofündinud. Pola mo eest ärraan-
nud, kuis ei peaks Lemma ka mitte sellesam-
maga mulle keif armust andma?“ — Ja se
teeb siis süddant kindlaks seälgi uskuma, kussa
silмага ep olle abbi nähhage. Se õppetab siis
Jummala tootused rõeks piddama ja nende
peäle ennast toetama, kui ühhe kalli warra peäle,
mis meil kã. Se sadab siis ka hädda ja waewa
sees tänna des ja kites keigest süddamest meid
hüüdma sedda Jummala melepärralist ja meile
abbisadawat: „Abba Josa!“

